

posebnih zapahnic bolj ali manj zapreti ali pa tudi odpreti.

Tako napravljena ventilacija — sprememba zraka — je tako ugodna, da ni potrebno češpelj med sušenjem prebirati, ampak jih le enkrat v štiri in dvajsetih urah tako preložiti, da pridejo najvišje lése najnižje, najnižje pa najvišje. Pokrit je sušilni prostor ali z dvojnim, na križ zbitim lesenim pokrovom, ali pa tudi s prav tankim obokom. Nad eno kakor drugo pokritje je koristno peska natrositi.

Vrata sušilnice obstojé tudi iz dvojnih, čez križ zbitih desek, zaprta so prosto z zapahom *F. F.* 1. pod podobo 2.

Izkaz podeljenih premij

v denarji in priznanskih diplom za kobile in žebice na Kranjskem za leto 1884.

V *Ribnici* za politični okraj *Kočevje* dné 1 septembra.

1. Premije za kobile z žebetom dobili so

Mat. Sigmund iz Srednje Vasi 7 cekinov,
Jurij Lobič iz Srednje Vasi 5 cekinov,
Alojzij Schober iz Nemške Vasi 4 cekine,
Matija Jaklič iz Srednje Vasi 3 cekine,
Jan. Andolšek iz Žlebic 1 sreberno medalijo,
Fr. Dejak iz Nemške Vasi 1 sreberno medalijo,

2. Premije za mlade kobile dobili so:

Ignacij Melhar iz Prigorice 5 cekinov,
Franjo Dejak iz Nemške Vasi 4 cekine,
Anton Arko iz Ribnice 1 sreberno svetinjo,
Anton Šilc iz Brež 1 sreberno svetinjo.

3. Premije za žebice dobili so:

Mat. Hönigmann iz Male Gore 3 cekine,
Jož. Česark iz Nemške Vasi 2 cekina,
Anton Pucelj iz Ortenecka 2 cekina,
Janez Škrabec iz Horvača 2 cekina,
Janez Lesar iz Horvača 1 sreberno medalijo,
Anton Silc iz Brež 1 sreberno medalijo.

Na *Vrhnikih* za politične okraje *Litija*, *Ljubljanska okolica*, *Logatec*, *Postojna* in mesto *Ljubljana* dné 5. septembra.

1. Premije za kobile z žebetom dobili so:

Mat. Artač z Gorice 7 cekinov,
Jož. Keršmanc iz Bevk 5 cekinov,
Franjo Šeliškar iz Dragomera 4 cekine,
Franjo Brolih iz Vnanjih Goric 3 cekine,
Martin Pirc iz Matene 1 sreberno medalijo,
Lor. Lenarčič iz Vnanjih Goric 1 sreberno medalijo.

2. Premije za mlade kobile dobili so:

Jakob Žitko iz Vrda 5 cekinov,
Janez Korenčan iz Ljubgajne 4 cekine,
And. Vrhovc iz Švice 1 sreberno medalijo,
Anton Šlosar iz Vrzdence 1 sreberno medalijo.

3. Premije za žebice dobili so:

Janez Gams iz Iške Loke 3 cekine,
Štefan Petkovšek iz Bevk 2 cekina,
Vincenc Ogorelc iz Škofelce 2 cekina,
Janez Črne iz Kozarjev 2 cekina,
Jernej Oražem iz Vnanjih Goric 1 sreb. medalijo,
Jož. Hermel iz Kozarjev 1 sreberno svetinjo,
Teodor Luckmann iz Vrbove 1 cekin.

V *Kranji* za politične okraje *Kranj*, *Radovljica* in *Kamnik* dné 10. septembra.

1. Premije za kobile s žebetom dobili so:

Janez Vatland iz Hlebcev 7 cekinov,
Fr. Stroj iz Dvorske Vasi 5 cekinov,
Miha Kepič iz Vrhpolja 4 cekine,
Vincenc Jan iz Spodnjih Gorij 3 cekine,
Josip Grašič iz Glavnika 1 sreberno medalijo,
Alojzij Krener iz Loke 1 sreberno medalijo.

2. Premije za mlade kobile dobili so:

France Legat iz Lesec 5 cekinov,
Janez Rozman iz Podreč 4 cekine,
Jož. Grašič iz Glavnika 3 cekine,
Lovrenc Boštar iz Suhe 1 sreberno medalijo,
Andrej Mejač iz Kaplje Vasi 1 sreberno medalijo.

3. Premije za žebice dobili so:

Valentin Gradišek iz Trzina 2 cekina,
Janez Marout iz Radovne 2 cekina,
Janez Likozar iz Voklega 2 cekina,
Gašpar Zupanc iz Prebačevega 1 sreberno medalijo,
Franjo Jenko iz Podreč 1 sreberno medalijo.

Občni zbor senožeške podružnice c. kr. kmetijske družbe.

V nedeljo 21. t. m. imela je senožeška podružnica po večletnem prenehanji zopet svoj občni zbor, katerega so se vdeležili vsi udje in pa lepo število zavednih mož skoraj iz vseh strani Pivke in celó iz vipavske in vremske doline.

K zborovanju prišel je iz Ljubljane tajnik c. kr. kmetijske družbe in potovalni učitelj g. Gustav Pirc ter ravno tako na prijazno povabilo tudi čast. gosp. R. Dolenc, vodja vinarske šole na Slapu. Zborovanje so tudi počastili s svojim prihodom gg. prof. Erjavec iz Gorice, adjunkt Rohrman iz Slapa, adjunkt Senčar iz Senožec in veliko gospodov duhovnov iz okolice.

Zborovanje otvori podružnični predsednik g. Zelen ter predstavi zbranemu občinstvu g. Pirca.

Potovalni učitelj G. Pirc predava v čez eno uro trajajočem govoru o živinoreji, povdarja imenitnost živinoreje za Pivko in pozivlje gospodarje, da naj se odvrnejo od sedanjega, pogubonosnega gospodarskega načina na Pivki ter pričnejo umno gospodariti.

Gosp. vodja Dolenc predlaga, da naj podružnica se obrne na dotično mesto, da se na Kranjskem uvedejo postaje za bike, ter utemeljuje svoj predlog. Predlog se radostno sprejme.

Na prošnjo navzočih predava g. vodja Dolenc o napravi dobrega slivovica, koje predavanje je bilo posebno na mestu, ker so češplje na Pivki letos posebno dobro obrodile.

Po ureditvi nekaterih podružničnih zadev in po volitvi odbora, v kojega so bili enoglasno voljeni gosp. Zelen predsednikom, g. Hinko Kavčič tajnikom in g. Šuša blagajnikom, sklenilo se je s živio-klici na Njih veličanstvo cesarja zborovanje.

Deželni zbor kranjski.

4. seja 23. septembra.

Gospod poslanec Svetec utemeljuje svoj predlog zarad rezervnega zaklada hranilnice tako-le:

Slavni zbor! Naméra postavnega načrta, katerega imam čast predložiti slavni zbornici, je, djati rezervni

fond kranjske hranilnice v Ljubljani, kolikor je ta namenjen za dobrodelne, občno koristne lokalne in deželne namene pod nadzorstvo deželnega zbora.

Moja gospoda! Važnosti mojega predloga in zlasti tega, da se to premoženje dene pod deželno-zborni nadzorstvo, mi ne bo treba obširno dokazovati. Ravno o pravem času mi pride tukaj na pomoč interpelacija, katero je ravno kar stavil gospod poslanec Luckmann s svojimi tovariši. On je v tej interpelaciji razložil, koliko premoženja ima kranjska hranilnica na razpolaganje; on je razložil, da poldrugi milijon znaša sedaj rezervni zaklad, in da je imela hranilnica v pretečenem letu nad 141.000 gold. čistega dobička.

Moja gospoda! Pa to še ni vse; hranilnica ima tudi še posebni rezervni zaklad za uravnavanje kurznihih diferencij, kateri znaša okoli 300.000 gold. Moja gospoda! To je premoženja okoli dveh milijonov goldinarjev, in to premoženje, moja gospoda, je namenjeno dobrodelnim, občno koristnim namenom, lokalnim in deželnim, to premoženje je namenjeno deželi kranjski. Moja gospoda! Ako se to premoženje dobro obrača, ako je to premoženje v rokah mož deželi prijaznih, koliko dobrega se da storiti za deželo! in gotovo mi boste radi pritrdili, ako rečem, vredno je, da napnemo svoje najboljše moči, da ohranimo to premoženje deželi.

Pot, po kateri moremo to doseči, je ravno ta, da se to premoženje dene tudi pod deželno nadzorstvo in vpraša se tukaj le, ali ima dežela tudi pravico zahtevati to nadzorstvo? Jaz sem prepričan, da ga ima in bodem to tudi dokazal.

Odgovoriti hočem najprvo na vprašanje, čegavo je to premoženje?

Moja gospoda! Hranilničnega društva ni! kajti po pravih § 3., za katerega prosim dovoljenja, da ga preberem, nima društvo nobene pravice do tega premoženja. Št. 5., § 3. se namreč tako-le glasi:

„§ 3. 5. Udje, kakor ti, so zavezani, da se odvedó vsaki koristi ali vsakemu dobičku; in vse, kar ostaja od hranilničnega gospodarjenja z denarji po izplačanih obrestih, po odšteti stroških za uradovanje in za druge posebne razhodke, naj se tako obrača, kakor govori §. 20. teh pravil.“

Toraj društvo si ne sme prilastiti ne enega krajcarja, ampak vse premoženje ima služiti namenom, kateri so izraženi v §. 20., in §. 20. se glasi:

„§. 20. Lastno hranilnično premoženje se nabira iz tega, kar presega izplačevanje kapitala in obresti udeležnikom in kar presega odštete stroške za gospodarjenje in iztirjatev udeležnikov, ki so zastarane po §. 15.“

Hranilnično lastno premoženje ima kot založnica ta-le namen:

- da so vložniki, kar je najbolj mogoče, zavarovani, in da se doplačuje, kar bi hranilnica utegnila zgubiti;
- da se doplačuje k stroškom za gospodarjenje, če se ti ne morejo do čistega izplačati iz tekočih dohodkov;
- da se doplačujejo pokojnine (penzije) in milodari, kolikor se ti ne morejo plačevati z letnimi doneski lastnega zaloga za pokojnine (penzije);
- da se obrača za dobrodelne občno koristne namene v mestu in na deželi.“

Moja gospoda! Tukaj vidimo, da tako rekoč ves rezervni zaklad je namenjen deželi, kajti vloge so dobro naložene in se ni bati posebne zgube. Gospodarski stroški se plačujejo z lahkoma iz tekočih pridobitkov. Pokojnine imajo svoj poseben fond. Toraj, kdo je lastnik tega premoženja? Društvo ni! ampak tisti, komur je namenjeno, namemba ta napravi lastnika.

Moja gospoda! Mi imamo zastran tega analogijo pri blazniškem, sirotinskem in ustanovnem zakladu, tudi tam ni družega lastnika, kakor tisti, komur je premoženje namenjeno. Namenjene je za deželne prebivalce, to se pravi prav za prav, za deželo, in dežela se smatra tudi za lastnico. Razložek je le ta, da pri ustanovah je merodajna za gospodarstvo volja tistega, kateri je denar volil ali zapustil; pri hranilničnem rezervnem fondu pa je merodajna volja tistega, kateri namen ustanovi, to je volja postavodajalčeva.

Moja gospoda! V dokaz, da na tem stališči stoji tudi slavna vlada, namreč, da komur je namenjeno premoženje, tisti je tudi gospodar ali lastnik premoženja, Vam hočem prebrati dopis deželnega predsedstva od 2. decembra l. 1866. Tisto leto je namreč državna vlada izročevala ustanovno premoženje deželi in tukaj nahajam nek stavek, katerega hočem z dovoljenjem visoke zbornice prečitati.

„Die Stiftungen, aus deren Vereinigung der krainische Studentenstiftungsfond sich gebildet hat, entstanden fast durchgehends durch Stiftungsakte im Lande, woselbst sie durch die betreffende Landesstiftungsbehörde die landesfürstliche Bestätigung erhielten, mit geringer Ausnahme ist an der Intention der Stifter der Ertrag dieser Stiftungen im Wesentlichen für Studierende des Landes, möge der Stiftungsgenuss allgemein auf diese, oder aber auf Verwandte des Stifters oder Angehörige dieser oder jener Ortschaften des Landes lauten, bestimmt.“

Es ist somit dem weitaus grössern Theile nach der Studentenstiftungsfond ein Fond zur Unterstützung der Studierenden aus dem Lande, wo derselbe besteht, und administrirt wird. — Aus dieser seiner Bestimmung ergibt sich als natürliches Corollar dessen mittelbarer Zweck: „Förderung und Hebung der Studienzwecke des Landes“.

Nach diesen Verhältnissen erscheint daher die Landesvertretung bezw. der löbl. Landesausschuss als das zunächst berufene Organ zur Verwahrung und Verwaltung des krainischen Studentenstiftungsfondes“.

(Dalje prihodnjič.)

Iz 5. seje deželnega zbora kranjskega,

v kateri se je obravnaval sledeči dnevni red:

- Branje zapisnika o 4. deželnozborni seji dne 23. septembra l. 1884.
- Naznanilo zborničnega predsedstva.
- Priloga 31. — Vladna predloga z načrtom zakona o pogozdovanji Krasa v vojvodini Kranjski.
- Tretje branje načrtanega zakona o vpeljavi takse za ogledovanje živine pri izdavanji živinskih potnih listov.
- Priloga 32. — Poročilo deželnega odbora gledé dolenske železnice.
- Ustna poročila finančnega odseka o prošnji:
 - Janeza Vidmarja za odpis 144 gold. 90 kr. bolnišničnih stroškov;
 - učitelja Matija Hitija za podporo;
 - Karola Lesarja, živinozdravniškega učenca za podporo.
- Ustno poročilo finančnega odseka o §. 8. letnega poročila „šolstvo“, marg. št. 1—4 in 15—26.
- Priloga 33. — Poročilo finančnega odseka o proračunih zakladov dobrodelnih zavodov za leto 1885 (k prilogi 16/C).
- Ustno poročilo upravnega odseka o §. 3. letnega poročila marg. št. 3, 5, 7 in 8.

posnamemo v prvi vrsti iz odgovora gospoda deželnega predsednika na interpelacijo posl. Luckmanna in drugov sledeče:

Omenjeni sklepi hranilničnega društva došli so k deželni vladi 3. junija 1884.

Po §. 12. Najvišje potrjenega regulativa za hranilnice z dné 2. septembra t. l. se sme s privolitvijo združene dvorne kancelije — zdaj politične deželne oblasti — primeren del hranilničnega rezervnega zaklada, ako je ta dosegel večjo svoto, kakor se potrebuje, ko bi hranilnica kako zgubo imela, obrniti za dobrodelne ali sploh koristne krajevne (lokalne) namene, oziroma po §. 20. pravil kranjske hranilnice, z istim pristavkom in daljšim pogojem, da morajo pokriti biti troški za upravo, kakor tudi pokojnine in miloščine — za dobrodelne, sploh koristne krajne in deželne namene. Po vlogi kranjske hranilnice in po poročilu, na katero se opirajo njeni sklepi, bi pa troški za vzdrževanje nameravane šole — brez troškov za notranjo napravo in učne pripomočke — vsako leto znašali 5000 gold., to je, 5% obresti od glavnice 100.000 gld. Deželna vlada si je morala torej pri presoji v potrjenje prejetih hranilničnih sklepov staviti vprašanje, je li poraba tako velike svote poleg drugih zneskov sploh potrebna, da bi se potem vsaj mogla prepričati, da se je tako ogromna svota zares podarila za dobrodelen in sploh koristen namen, ne pa za pospeševanje drugih namenov, za katere nima ni hranilnica pravice kaj dovoljevati, ni deželna vlada pravice dotičnih sklepov potrjevati.

V ta namen si je morala deželna vlada staviti vprašanje, koliko nemških otrok bi utegnulo na leto obiskavati nameravano šolo, da bi bila opravičena naprava in vzdrževanje ravno štirirazredne šole, kakor jo je sklenila hranilnica, ker za ustanovitev take šole je po §. 11 državnega šolskega zakona potrebno, da v treh zaporednih letih povprečno število učencev znaša vsaj 240.

Pri teh okoliščinah je deželna vlada, ker ni imela dotičnih podatkov, po skupnem posvetovanju o tej zadevi vlogo kranjske hranilnice z dopisom dné 8. junija 1884. l., št. 5293, torej uže peti dan po njenem sprejemu, izročila c. k. deželnemu šolskemu svetu s prošnjo, da naj ji (deželni vladi) prej ko možno izreče svoje mnenje o nameravani ustanovi štirirazredne nemške deške šole v Ljubljani.

Deželni šolski svet je uže pet dni potem, namreč v seji 13. junija 1884., to reč pretresal in da bi dobil sploh nekako podlago za razsodbo, koliko in kako razširnih ljudskih šol z nemškim učnim jezikom naj se napravi v Ljubljani, ter zamogel od deželne vlade zahtevano mnenje pravilno utemeljno oddati, bavil se je z naslednjimi vprašanji:

1. Koliko je otrok mestnega šolskega okraja v povprečnem številu zadnjih 5 let (§. 1 deželne postave Kranjske z dné 29. aprila 1873., št. 21), ki morajo v šolo hoditi, razdeljenih po spolu in narodnosti?

2. Koliko površine imajo posamezni prostori javnih mestnih ljudskih šol?

3. Koliko otrok je v povprečnem številu zadnjih treh let obiskavalo javne mestne ljudske šole (§. 11. postave z dné 2. septembra 1883., drž. zak. šte. 53), razdeljenih po spolu in narodnosti, in koliko izmed njih je bilo iz ljubljanskega mestnega okraja, koliko pa iz vnanjih, ne v Ljubljano všolanih krajev.

4. Koliko je v povprečnem številu zadnjih treh let ljubljanskih otrok, ki bi morali po postavi sicer še v šolo hoditi, pa so po §. 23., postave z dné 14. maja l. 1869., drž. zak. št. 62, oziroma po §. 23., postave z dné 2. maja 1883., drž. zak. št. 53, od obiskovanja javnih šol začasno ali stalno oproščeni, razdeljenih po spolu in narodnosti?

5. Koliko je v povprečnem številu zadnjih pet let ljubljanskih mestnih otrok, ki nikamor ne hodijo v šolo, da-si od obiskovanja javnih šol postavno niso oproščeni, razdeljenih po spolu in narodnosti?

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Nos.

Ruski spisal N. V. Gogolj, preložil L. Gorenjec, Podgoričan.

(Dalje.)

Začutil je tudi možak, kakor bi se bilo tisto trenutje deset pudov*) teže zvalilo z njega: Ivan Jakovljevič se je nasmehnil. Ni hotel iti, da bi bil bril uradniške obraze, raje je ubral pot v pilnico, ki je imela napis: „Kušanije i čaj“, da izpije kupico čaja — kar je opazil konca mosta mestnega nadzornika, lepo vzrastlega in širokih salop, sè štirivoglatim pokrivalom in meč je imel. O tem zagledu je kar zdrznil se; a v tem je kvartalni (četrtmestni) nadzornik mignil mu s prstom in pozal ga: „Hodi lê-sem, ljubeznjivi!“

Ivan Jakovljevič je znal uklanjati se: ko je bil še daleč — snel je klobuk, urno bližal se nadzorniku in ogovoril ga je: „Voščim zdravje Vaši plemenitosti!“

„Ne, bratec, ne, čestitost, povedi, kaj si delal tam, ki si stal na mosti?“

„Uh, za Boga milega, dragi gospod, šel sem brit, pa sem samo pogledal, ali je reka pač kaj prodka.“

„Lažeš, presneto, da lažeš! S tem se ne izgovoriš. Opraviči se!“

„Rad Vas, milost, obrijem vsak teden dvakrat, če prav trikrat, jaz brijem brezi vsakoršnega ugovora“ — povedal je Ivan Jakovljevič.

„Ne, prijatelj, saj ti le govoričiš! Mene brijó trije brilci, pa jim je to velika čast. A dej, povedi, kaj si tam na mosti počenjal?“

Ivan Jakovljevič je obledel... kar je tû pripetilo se, to je do céla zavito v meglo, in kaj je dalje godilo se, to gotovo nikomur ni znano.

II.

Kolegijski prisednik Kovalev je vzbudil se dosti rano in ustni ste mu zapeli brr...! kar je učinil vselej, kedar je predolgo časa spal; dasi sam sebi ni mogel pojasniti nikoli, zakaj je toliko časa spal zdaj pa zdaj. Kovalev je stegnil se, ukazal je, naj mu dadé malo zr-kalo, ki je stalo na mizi. Hotel je pogledati prišč, ki je bil poprejšnjega večera prikazal se mu na nosi; ali na največe čudo je zagledal, — kjer je imel nos, da je vse gladko! Kovalev se je prestrašil, ukazal je, naj mu prinesó vode in otrl je z otiračo oči: nosa ni imel več! Začel je tipati z roko, da bi se preveril, ali je pijan ali ka-li; prepričal se je, da ni zmóčen! Kolegijski prisednik Kovalev je planil raz postelj; stresnil se je — nosa ni bilo!... Ukazal je takoj, naj oblečejo ga, in tekel je naravnost k redarskemu načelniku.

V tem se pomudimo, da povemo kaj o Kovalevu, zato da čitatelj izvé, kakov je bil ta kolegijski prisednik. Kolegijskih prisednikov, ki to čast docivajo s pomočjo učenostnih izpričal, nikakor ne moremo lahko primerjati kolegijskim prisednikom, ki so služili na Kavkazi. To sta dve popolni razliki. Učeni kolegijski prisednik...! Ali Ruska je tako čudna zemlja — če opomniš kolegijskemu prisedniku, da so vsi kolegijski pri-

*) Pnd ima 40 liber.